

Vývoj evropské integrace

**Integrační tendence současného
světa**

Historie evropské integrace

Integrace

Integrační tendence ve světě

příklady různých integračních seskupení

□ Evropská unie

□ NAFTA

□ APEC

□ Africká unie

□ MERCOSUR

□ OPEC

Myšlenka evropského sjednocení

- Řecko, Římská říše, Svatá říše římská
- Myšlenka jednotné Evropy u významných evropských osobností
 - Pierre Dubois
 - Dante Alighieri
 - Jiří z Poděbrad
 - Jean-Jacques Rousseau
 - Immanuel Kant
 - Victor Hugo: „Spojené státy evropské“
- 19. stol. – průmyslová revoluce – nutnost technické unifikace, mezinárodní spolupráce
- 1918 – projekt Demokratické středoevropské unie

Římská říše v době největšího rozsahu

Myšlenka evropského sjednocení

□ Panevropské hnutí

- Coudenhove-Kalergi
 - Panevropa (1923)
- Panevropa - rovnoprávný partner USA, Ruska, Commonwealthu a Číny. Nepočítala se začleněním Velké Británie.
- První skutečně politický projekt výstavby sjednocené Evropy. Politické hnutí „Panevropská unie“.
- Model federace představen 1930 Aristidem Briandem, nezískal dostatečnou podporu. Další osud ovlivnila krize 30. let.
- Po 2. světové válce - Panevropa chápána spíše jako utopistická vize (Panevropa měla vzejít z vůle lidu).

Myšlenka evropského sjednocení

- 1946 - Unie evropských federalistů
 - Projekt postupné realizace evropské federace
 - Evropa měla být základem pro celosvětovou federaci
- Unionisté – představa spolupráce nezávislých států
 - 1946 - projev W. Churchilla v Curychu
 - vize Spojených států evropských
 - Základ mírového soužití - spojení Francie a Německa
 - 1947 - Hnutí za sjednocenou Evropu
- 1948, Haag - Evropský kongres
 - střet názorových proudů
 - federalisté
 - unionisté.

Evropské společenství uhlí a oceli

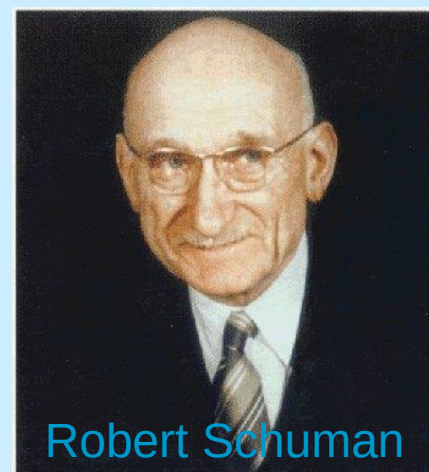
- 1950 - Schumanův plán (autor Jean Monnet)
- Souhlasný postoj - Německo, Benelux, Itálie
- Záporný postoj - Velká Británie, severské státy
- 18. 4. 1951 v Paříži podepsána smlouva o založení **Evropského společenství uhlí a oceli** (Pařížská smlouva), vstoupila v platnost 27. 7. 1952 na dobu 50 let.
- Zakladatelské státy ESUO:

Francie,
Německo,
Itálie,
Nizozemí,
Belgie,
Lucembursko.

Jean Monnet

Robert Schuman

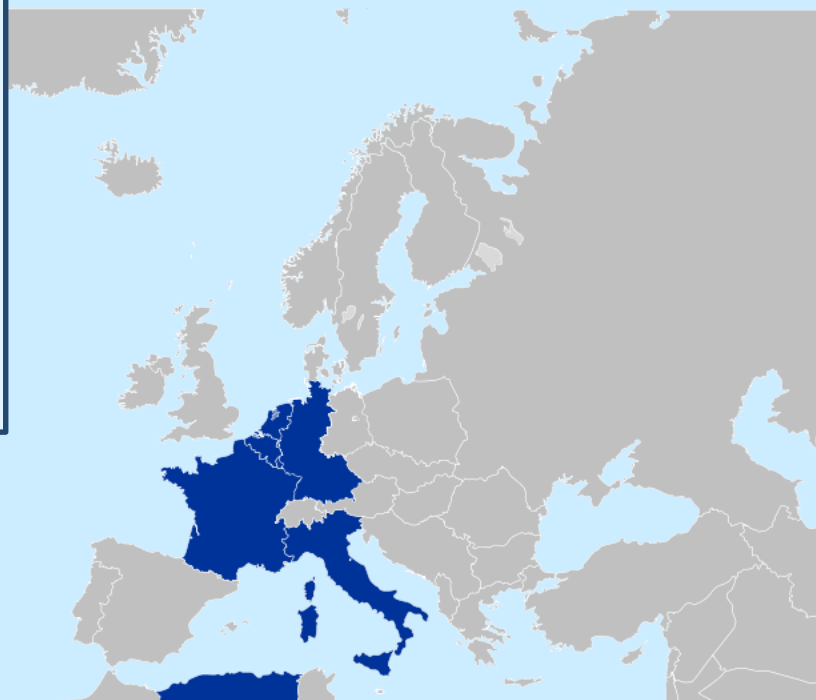
Evropské společenství uhlí a oceli

☐ Rozhodování v ESUO:

- Vysoký úřad
- Rada ministrů
- Shromáždění ESUO
- Soudní dvůr

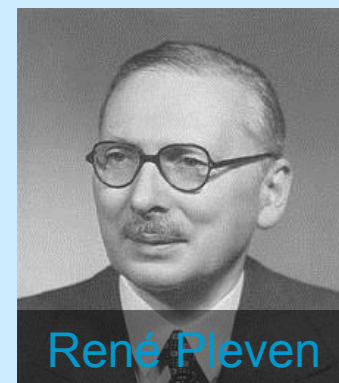
☐ Význam ESUO

- ozdravení ekonomiky,
- politický význam,
- institucionalizace obchodu i u nečlenských zemí.

Evropské obranné společenství

- ❑ 1952 - smlouva o Evropském obranném společenství (Plevenův Plán)
- ❑ NATO nezajišťovalo setrvání členů, proto nebylo chápáno jako trvalé řešení problému bezpečnosti.
- ❑ Smlouva nebyla ratifikována Francií
- ❑ Důvody neúspěchu:
 - nevyjasněné postavení EOS,
 - obavy Francie z oslabení vlastního vlivu,
 - uvolnění mezinárodního napětí (ukončení války v Koreji),
 - tlak SSSR na západní Evropu.

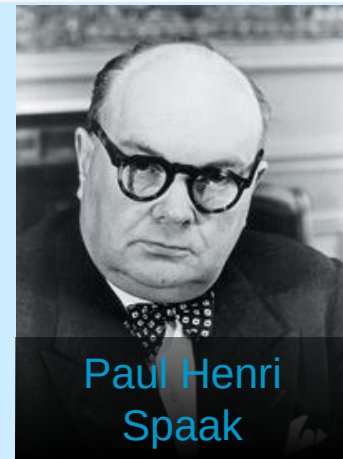
Západoevropská unie

- 1954 – transformace Západní unie, vzniká **Západoevropská unie** (ZEU)
 - nová orientace,
 - rozšíření členské základny o SRN a Itálii.
- Hlavní cíle ZEU:
 - vytvořit základnu ekonomické obnovy,
 - vzájemná pomoc v případě napadení,
 - podpora integrace Evropy.
- Oblasti aktivit:
 - zapojení SRN do NATO,
 - obnovení důvěry mezi západoevropskými zeměmi prostřednictvím kontroly zbrojení,
 - řešení problematiky Sárska a francouzsko- německé usmíření,
 - udržení vazby mezi ES a Velkou Británií.
- Činnost ZEU byla oficiálně ukončena v roce 2011

Cesta k ekonomické integraci

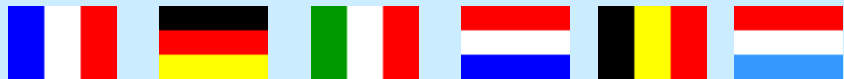
- 1955: Memorandum Beneluxu,
- 1955: konference v Messině,
- konsenzus - Spaakův výbor,
- 27. 3. 1957: podepsány Římské smlouvy o zřízení:

- **Evropského hospodářského společenství,**
- **Evropského společenství pro atomovou energii.**

- Smlouvy vstoupily v platnost k 1.1.1958.

- Evropská investiční banka

Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM)

- Cíl: společný trh s nukleárními materiály.
- Stanovena společná strategie investic, rozvoj infrastruktury, kontrola materiálu a jeho pohyb (předpoklad rozhodující role jaderné energetiky).
- 60. léta – klesá význam
- Pozitivní efekty: bezpečnost práce, technické normy, výzkumná centra.
- Na přelomu 60. a 70. let 20. stol. EURATOM zastíněn EHS.

Evropské hospodářské společenství (EHS)

- Cíl: rozvoj hospodářské činnosti, kontinuální růst, zvyšování životní úrovně, těsnější vztahy mezi státy. Snaha vytvořit společný trh.
- Vytýčeny cíle, nebylo specifikováno, jak je dosáhnout (zemědělství).
- Orgány EHS:
 - Komise
 - Rada ministrů
 - Soudní dvůr
 - Hospodářský a sociální výbor
 - Shromáždění (od 1962 nazývané jako Evropský parlament)
- Hlasování kvalifikovanou většinou.
- sídlo: Brusel

Evropské sdružení volného obchodu EFTA

- ❑ 1960 - Stockholmská dohoda, založení EFTA
- ❑ Původní členská základna: Velká Británie, Dánsko, Norsko, Švédsko, Rakousko, Švýcarsko, Portugalsko.
- ❑ Zóna volného obchodu s průmyslovými výrobky (dokončena 1966). Netýkala se zemědělství a rybolovu.
- ❑ Založení EFTA - pomyslné rozdělení západní Evropy v ekonomické oblasti na dvě části – tzv. šestka (EHS) a sedmička (EFTA).

Krise evropského integračního procesu a vývoj v 60. letech 20. století

- ❑ Změna postoje Francie po (nástupu prezidenta de Gaulla 1959)
- ❑ 1961 žádost o členství v EHS: Velká Británie, Irsko, Dánsko. Rozšíření zamítnuto francouzským vetem (1963).
- ❑ 1965 - stažení francouzských představitelů z Rady a dalších orgánů (politika prázdných křesel). Krize vyřešena v leden 1966 tzv. Lucemburským kompromisem.
- ❑ 1965 - Slučovací smlouva (vznik Evropských společenství (od 1.7.1967).
- ❑ 1967 - druhá žádost Velké Británie o vstup do ES.
- ❑ 1968 – celní unie

První rozšíření

- Změna postoje Francie (1969, po abdikaci de Gaulla)

Velká Británie - členství v ES bylo na počátku 70. let důležité. Obavy z přijetí zemědělské politiky a z odvodů do rozpočtu.

Irsko - situace dána postojem Velké Británie.

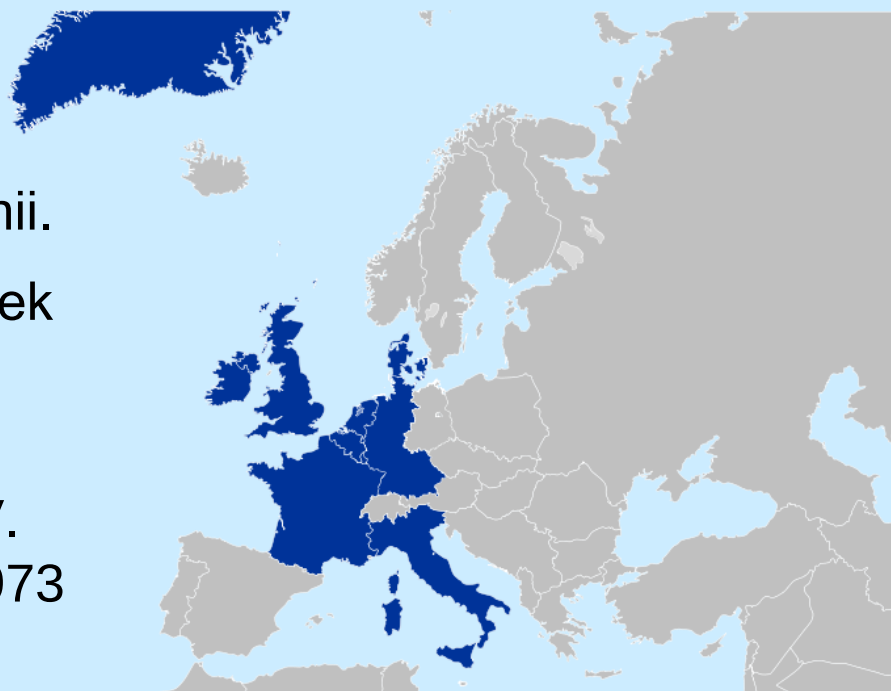

Dánsko - úzké vztahy na Británii.

Norsko - vyjednána řada výjimek a specifik. Členství v referendu zamítnuto.

- Oficiální rozšíření o tři státy – V. Británie, Irsko, Dánsko k 1.1.1973

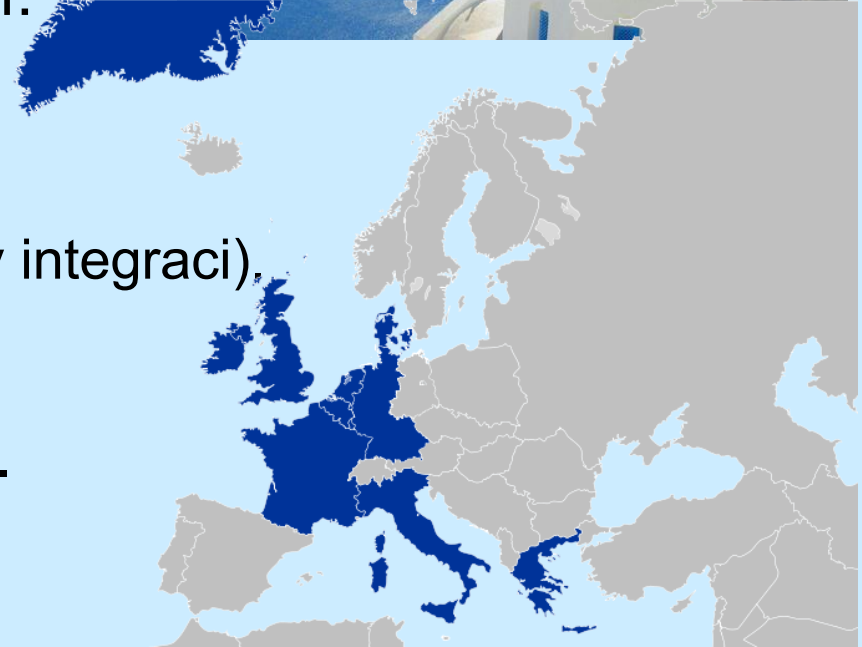

Druhé rozšíření

1.1.1981 přistupuje **Řecko**.

- Asociační dohoda byla od roku 1961, (z důvodu diktatury 1967 – 1974 zmražena).
- Problémy řeckého přistoupení:
 - řecko – turecké vztahy,
 - ekonomický dopad rozšíření,
 - dopad na orgány ES (postup v integraci).
- Snaha podpořit demokracii.
- Rychlý průběh procesu přijetí.

Třetí rozšíření

- 1.1.1986 - vstup Španělska a Portugalska do ES

Španělsko

- První španělská žádost byla podána již počátkem 60. let, druhá v roce 1977.
- Motiv Španělska: modernizace a restrukturalizace ekonomiky.
- Problematický bod - zemědělství (velký rozměr).
- Vnitřní problémy ES.

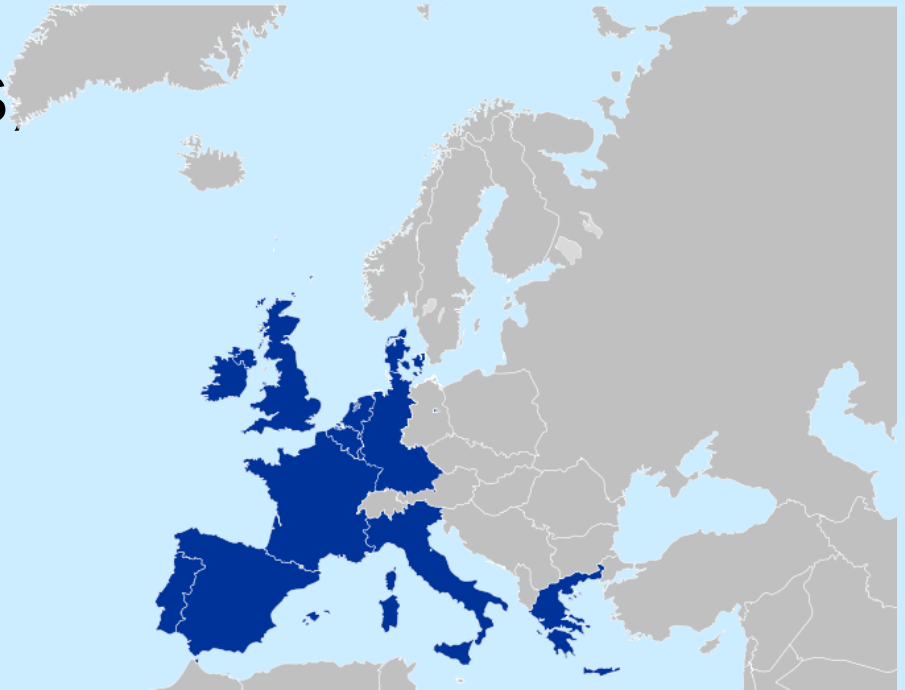
Portugalsko

- První přihláška počátkem 60. let, druhá v roce 1977.
- Pro ES bylo Portugalsko méně problematické (snadnější restrukturalizace hospodářství).
- Problémy:
 - vysoká zaměstnanost v zemědělství (28 %),
 - nízký HDP na obyvatele (1/3 průměru tehdejších členů ES).

Třetí rozšíření

□ Důsledky rozšíření:

- vyšší heterogenita ES,
- vyšší finanční zátěž,
- nové kontakty pro ES
 - Jižní Ameika,
- rozvoj lodní dopravy,
- „vzorová integrace“.

Formování Evropské unie

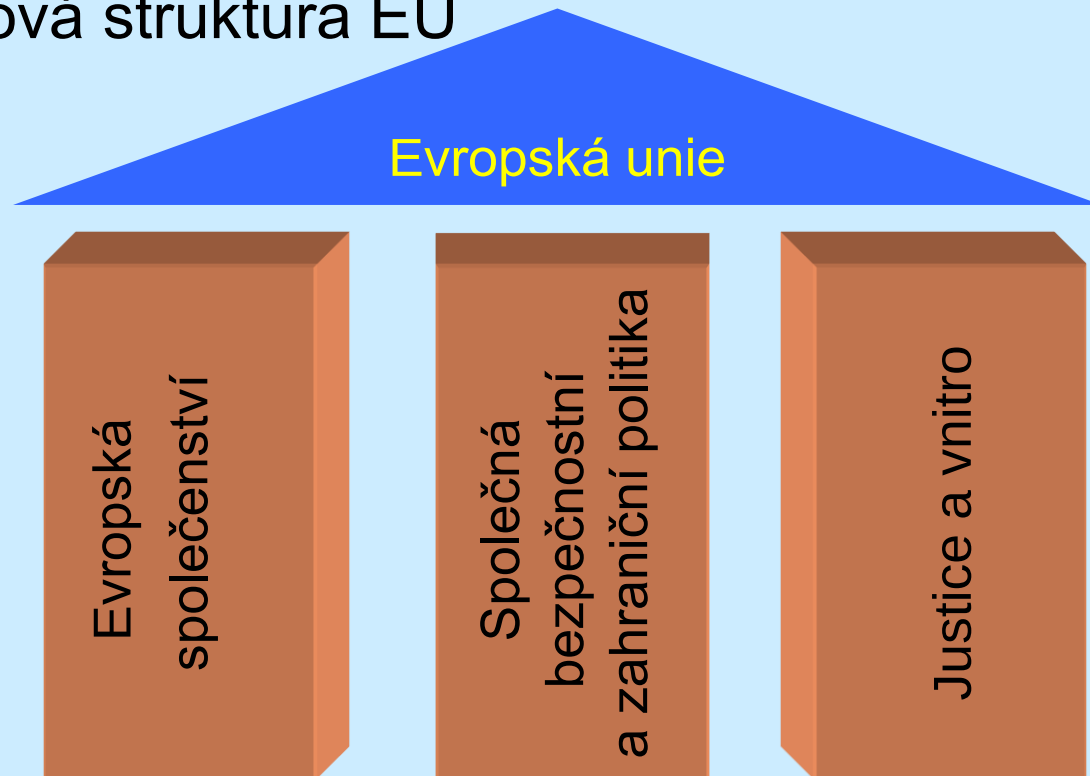
- 1985 - Komise J. Delorse
- 1985 - Bílá kniha o vnitřním trhu
- 1985 - Schengenská dohoda
- 1986 – Jednotný evropský akt
 - právní základna pro přechod k jednotnému trhu, revize Římské smlouvy,
 - vstoupil v platnost k 1. 7. 1987
 - rozšířen okruh možností pro rozhodování kvalifikovanou většinou,
 - zapojení Evropského parlamentu do legislativního procesu (procedura spolupráce),
 - potvrzen význam Evropské rady (zakotvení ER do práva ES),
 - definován vnitřní trh a potvrzen termín jeho zavedení (1993),
 - stanovení nových cílů integračního procesu (např. spolupráce v oblasti zahraniční politiky).

Smlouva o EU

- Smlouva o Evropské unii podepsána 9. - 10. 12. 1991 v Maastrichtu, nabyla účinnosti k 1.11.1993.
- Vytvořena pilířová struktura EU

3 Pilíře EU:

Čtvrté rozšíření

Rakousko:

- 2/3 rakouského zahraničního obchodu realizovány se zeměmi EU,
- vysoká ekonomická úroveň,
- vyjednány výjimky (zachování neutrality, zvláštní režim zemědělství ve vybraných zónách, tranzitní doprava).

Finsko:

- obava o rybářství a zemědělství,
- vytvoření arktické zóny a samostatný režim zemědělských dotací.

Švédsko:

- obavy z vysokého příspěvku do rozpočtu EU, zásahů do pravidel využívání přírodních zdrojů, ohrožení neutrality,
 - očekávání: výhody vnitřního trhu, řešení ekologických problémů,
 - výjimky (monopol na prodej alkoholu, dotování řídce osídlených oblastí apod.)
-

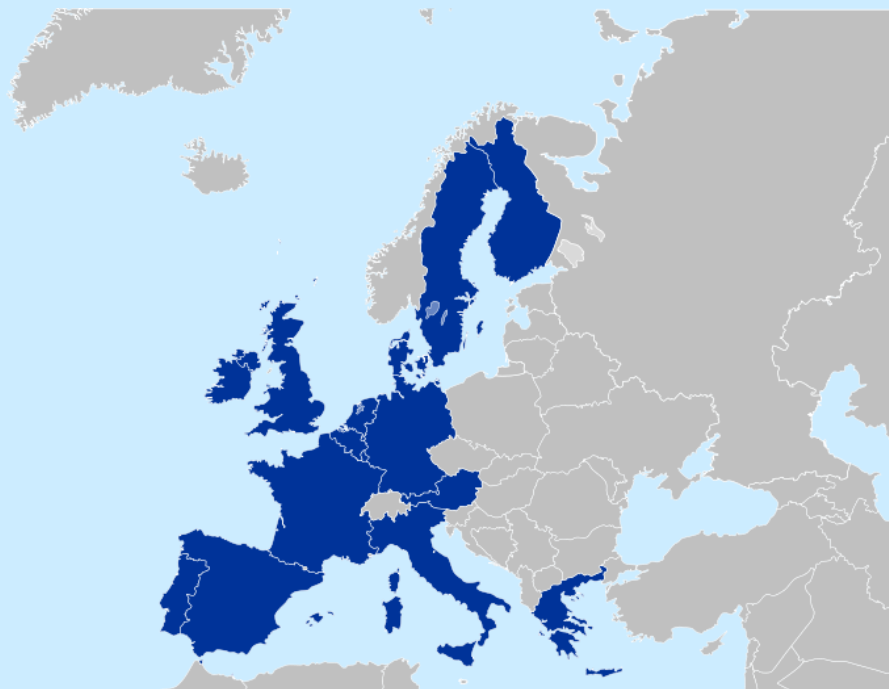
Čtvrté rozšíření

Norsko: vstup odmítnut v referendu

- Obavy Norska:
 - zemědělství a rybářství,
 - společné rozhodování o zdrojích,
 - ztráta suverenity.
- Vyjednané výjimky:
 - zachování energetické politiky,
 - čtyřleté přechodné období pro programy nekompatibilní s EU apod.

EU po rozšíření v roce 1995

Vývoj EU v 90. letech 20. stol.

- 1. polovina 90. let – výzvy pro EU:
 - rozšíření integrace do nových oblastí,
 - proces rozšiřování na východ.
 - 1993
 - vnitřní trh
 - Evropská unie
 - Bílá kniha „Růst, konkurenceschopnost a zaměstnanost - výzvy a cesty vpřed do 21. století“
 - 1994
 - Evropský investiční fond
 - Evropský hospodářský prostor
 - 1997 - Amsterodamská smlouva – doplnění Smlouvy o Evropské unii z Maastrichtu (vstoupila v platnost k 1. 5. 1999).
-

Příprava na páté rozšíření

- 1969 - nabídka státům RVHP uzavřít obchodní dohody s ES.
- Posun až po ukončení studené války
- Důležitý moment - sjednocení Německa
- 1989 - Evropská banka pro obnovu a rozvoj
- 1989 - PHARE
- 1993 - Kodaňská kritéria
 - vytvořit stabilní instituce zaručující demokracii, zákonnost, lidská práva,
 - fungující tržní hospodářství,
 - převzít závazky vyplývající z členství.

Příprava na páté rozšíření

- ❑ 1995 – Bílá kniha: „Příprava zemí střední a východní Evropy na začlenění do vnitřního trhu Unie“.
 - ❑ Agenda 2000
 - ❑ Původně předpokládán diferencovaný přístup:
 - 1997: „lucemburská skupina“ (ČR, Maďarsko, Polsko, Slovinsko, Estonsko a Kypr),
 - 1999: dohodnuto zahájení jednání se všemi kandidátskými zeměmi - „lucemburská skupina“ + „helsinská skupina“ (Slovensko, Rumunsko, Bulharsko, Litva, Lotyšsko, Malta).
 - ❑ 2000 – Lisabonská strategie
 - ❑ 2000 - Smlouva z Nice - nutné institucionální změny (složení Komise, vážení hlasů v Radě)
 - ❑ Otázky týkajících se budoucnosti EU - konvent zástupců (2002 – 2003).
-

- ## EU po rozšíření v roce 2004

Další vývoj evropské integrace

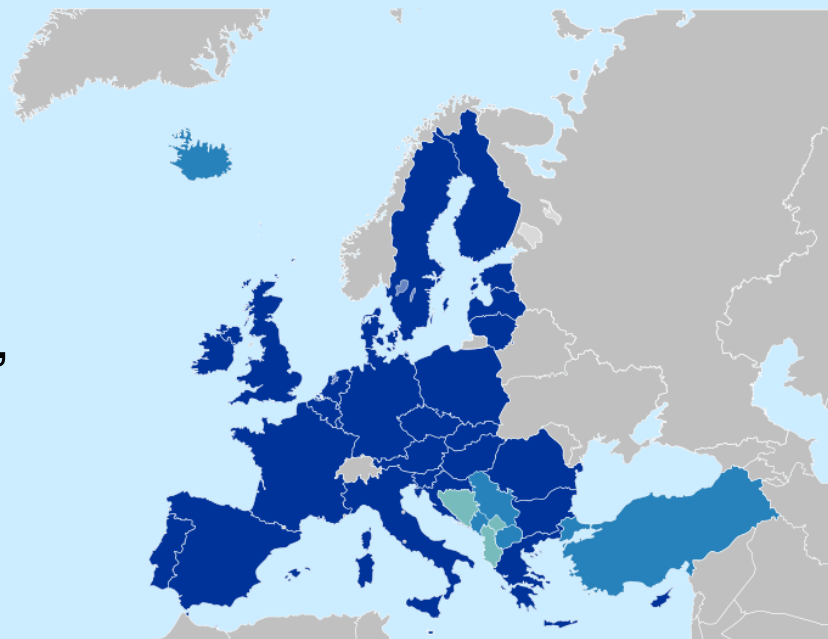
2007 – vstup Bulharska a Rumunska.

2013 – vstup Chorvatska

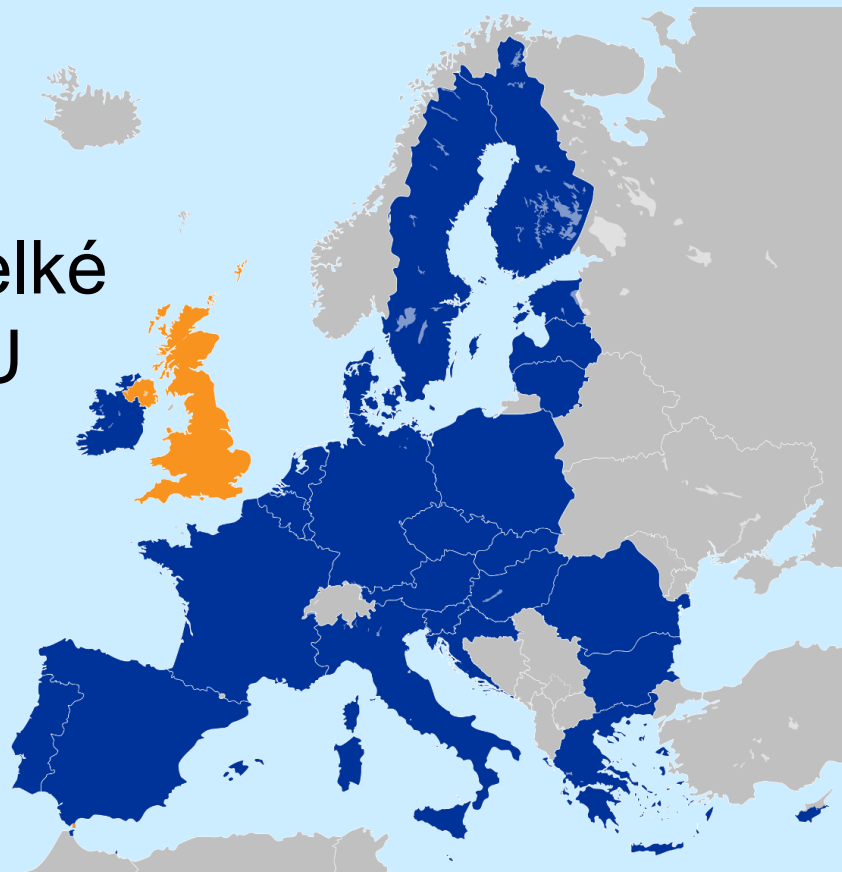
- ☐ Další kandidáti: Turecko, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Srbsko, Černá Hora, (Island).
- ☐ Potenciální kandidáti: Bosna a Hercegovina, Albánie.
- ☐ 2007 – Lisabonská smlouva (nabytí účinnosti 2009)
- ☐ 2010 – Evropská strategie růstu: Evropa 2020

EU po rozšíření v roce 2013 a kandidátské země

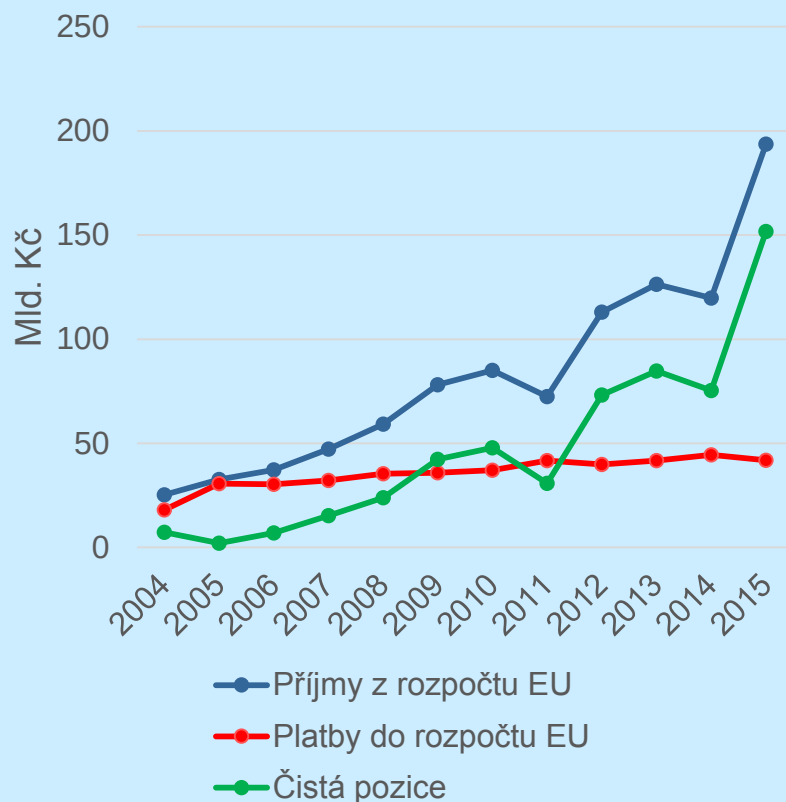
Současný krizový vývoj, Brexit

- 2010 – krize Eurozóny
 - Dluhová krize
- 2015 – migrační krize
- 2016 – referendum ve Velké Británii o vystoupení z EU
 - Přibližně 52 % hlasů pro vystoupení

Pozice ČR ve vztahu k rozpočtu EU

Vývoj příjmů z rozpočtu a do rozpočtu EU

Pozice ČR vůči rozpočtu EU v roce 2015 (v mil. Kč)

Příjmy z rozpočtu EU	
Strukturální akce	157 407,99
Strukturální fondy	109 929,65
Fond soudržnosti	47 478,34
Zemědělství	31 023,10
I. Pilíř	24 459,88
II. Pilíř	6 563,23
Programy EU	5 300,97
Celkové příjmy z rozpočtu EU	193 732,06
Celkové platby do rozpočtu EU	41 899,20
Čistá pozice vůči rozpočtu EU	151 832,85

Zdroj: Ministerstvo financí ČR